

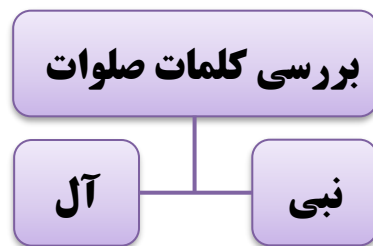
تفسیری بر دعای ندبه (جلسه پنجم)

مقدمه

در جلسه‌ی قبل گفته شد که ما خدا را به صورت ویژه شکر می‌کنیم که او رب و تربیت‌کننده‌ی اصلی است و اعتقاد به ربّی داریم که همانند اعتقاد به ربّ الاربابِ مشرکانه نیست و مرکز توجهی جز خداوند وجود ندارد و هیچ‌کس دیگری منشأ اثر نیست مگر به اذن او و این دیدگاه ما در رابطه با خداوند، همانند نظر یهودیان که معتقدند خداوند انسان را آفریده؛ اما دیگر توانایی اداره‌ی او را ندارد، نمی‌باشد؛ پس ما باید رابطه‌ی خود با خداوند را براساس دیدگاه‌های گفته شده، اصلاح کنیم تا مشرکانه وارد عبادت و دیانت نشویم.

ادامه‌ی بررسی دعای ندبه

در ادامه‌ی مباحث دعا به عبارت «وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ نَبِيِّهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ تَسْلِيمًا» می‌رسیم که سلام خدا بر آقا و پیامبر ما، حضرت محمد و آل او را به صورت سلامی ویژه مطرح می‌کند و در ابتدا به توضیح دو کلمه‌ی «نبی» و «آل» خواهیم پرداخت:

✓ نبی

کلمه‌ی نبی که حضرت محمد در این عبارت با آن معرفی می‌شود، دارای دو معنا می‌باشد:

۱. مکانی بالا و مرتفع؛

۲. شخصی که خبر می‌آورد.

شخص نبی که خبرآورنده از سوی خدا می‌باشد، طبعاً باید امین‌ترین، صبورترین، عالم‌ترین، رحیم‌ترین و دارای ویژگی‌های برتر دیگر باشد و این ویژگی‌ها کاملاً می‌توانند متضاد همدیگر

باشند؛ یعنی شخص نبی در اوج مهربانی بسیار قاطع نیز می‌باشد.

✓ آل

فرق آل که در این عبارت آمده با کلمه‌ی عترت این است که کلمه‌ی آل دایره‌ی وسیع‌تری نسبت به کلمه‌ی عترت دارد؛ پس زمانی که گفته می‌شود عترت پیامبر به معنای پنج تن می‌باشد و زمانی که گفته می‌شود آل به معنای ۱۴ معصوم خواهد بود.

بررسی فراز صلوات بر پیامبر و اهل بیت

صلوات بر پیامبر را خود خداوند متعال نیز در قرآن کریم مطرح می‌نماید و می‌فرماید: «إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا» (احزاب / ۵۶)

و با توجه به فعل مضارع‌ی که در آیه به کار رفته است این معنا فهمیده می‌شود که خود خداوند و ملائکه، مستمراً بر پیامبر سلام می‌فرستند و در همین آیه خداوند از مؤمنین می‌خواهد که آنها نیز به این امر پردازند و همچنین این آیه، یعنی شما نیز ایمان خود را بالاتر برده و همراه با خدا و ملائکه بر پیامبر سلام فرستاده و تسلیم او باشید. همچنین در آیه‌ای دیگر خداوند می‌فرماید: «وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا» (حشر / ۷)

که یعنی «آنچه رسول حق دستور دهد (و منع یا عطا کند) بگیرید و هرچه نهی کند واگذارید.» در حالی که جامعه‌ی اسلامی در زمان پیامبر اینگونه، یعنی تسلیم پیامبر نبود و در مقابل سخنان پیامبر مخالفت‌هایی صورت می‌گرفت.

فواید صلوات

صلوات خدا باعث نزول رحمت و ترفیع درجه و افزایش علم برای پیامبر می‌شود و دائماً بر علم پیامبر افزوده خواهد شد. برای توضیح بیشتر این موضوع باید گفت که اهل بیت تجلی‌گاه خداوند می‌باشند به عنوان مثال، چنانچه در مقابل آینه‌ای ایستاده باشیم این آینه بخشی از تصویر و یا تمام تصویر را به نمایش خواهد گذاشت و می‌توان گفت اگر آینه کوچک باشد و بخشی از تصویر را به نمایش بگذارد به نوعی، مثالی برای تمامی مخلوقات می‌باشد که هر کدام دارای اثری از خداوند هستند و اگر آینه به صورت کامل و تمام قد باشد و تمام تصویر را نمایش دهد، مثالی برای اهل بیت می‌باشد. با این تفسیر که با هر بار صلواتی که فرستاده می‌شود، نور آن مکان بیشتر شده و طبعاً وضوح تصویر آینه نیز برای ما بیشتر خواهد شد. نکته‌ای که باید به آن توجه داشت این است که با هر ترفیع درجه‌ای که برای پیامبر و اهل بیت صورت می‌گیرد

به نوعی ترفیع درجه‌ای برای خود ما نیز می‌باشد؛ زیرا این بزرگواران هم در مقابل برای ما سلام خواهند فرستاد و مؤمنین به واسطه‌ی صلواتی که بر پیامبر می‌فرستند به نوعی کسب رحمت می‌کنند برای خود؛ پس پیامبری که ما برای او صلوات می‌فرستیم، رحمه‌للعالمین خواهد بود؛ پس یعنی ما نیز در جاری شدن رحمت در سراسر عالم شریک خواهیم بود.

ویژگی سلام در صلوات

سلامی هم که در این صلوات آمده از هر حیث و به صورت مطلق می‌باشد؛ یعنی دارای معنای سلامتی جسمی و روحی و یا حتی نسلی می‌باشد و خواست این سلامت برای پیامبر و اهل بیت با تمام ویژگی‌هایش، بازتابی به سمت خود ما خواهد داشت که زندگی ما را از تمامی ابعاد دارای سلامت خواهد کرد. همچنین این سلام، نام خداست و یکی از مواردی است که باعث رانده شدن شیطان می‌شود و یعنی اینکه ما برای طرف مقابل خود آرزوی امنیت و سلامت می‌کنیم و سلامت نیز یعنی اینکه داخل دایره‌ی ولایتِ الله باشیم؛ زیرا مهمترین معنای سلامت، سلامت روحی می‌باشد.

بررسی فراز بعد دعای ندبه

در ادامه‌ی دعای ندبه به عبارت «اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ عَلَى مَا جَرَى بِهِ قَضَاؤُكَ فِي أَوْلِيَائِكَ...» می‌رسیم و می‌گوییم خداوندا برای توست شکر به دلیل تقدیری که برای اولیاء خودت قرار دادی و باید بدانیم بزرگترین نعمت این می‌باشد که خداوند ما را به اولیاء خودش متصل کرده است و ما را با آنها که برای دینش و خودش خالصشان کرده است آشنا نموده؛

پس ما باید بدانیم که این حمد و شکر برای آن رسالت و مأموریتی است

که اولیاء خدا انجام داده‌اند.

قصه‌ی این دعا، داستان رسالت و مأموریت اولیاء الله و کسانی دیگر است که می‌خواهند در این مأموریت شریک باشند.

روش جدید مطرح کردن مسائل تاریخی

نکته‌ای دیگر که در این دعا مشهود است، نحوه‌ی مطرح کردن مسائل تاریخی است که کاملاً برخلاف شیوه‌های تاریخ‌نگاری دنیا می‌باشد؛ زیرا ما همیشه به واسطه‌ی اینکه جریان حکومت در دستان مستکبران بوده است، تاریخ مستکبران را مطالعه کرده‌ایم در حالی که این دعا از

انواع قضا و قدر در این دعا

در ادامه‌ی عبارت دعا به مسئله‌ی قضا و قدر اشاره می‌کند و باید دانست که قضا و قدر به دو صورت می‌باشد:

- اراده‌ی هیچ مخلوقی در آن تأثیری ندارد که خداوند به این موارد با کلمه‌ی «یُرید» اشاره می‌کند؛
- در طول آن، اراده‌ی موجودِ مختارِ دیگری نیز قرار می‌گیرد و خداوند به این موارد با کلمه‌ی «شاء» اشاره می‌کند.

در این بخش به مورد دوم اشاره دارد که خداوند اینگونه می‌خواهد و اراده کرده است که امور را با اراده‌ی مؤمنین پیش ببرد؛ پس اصل اتفاق این است که این دعا می‌خواهد این رسالت الهی که خداوند بر دوش اولیاء خود قرار داده است را به ما توضیح بدهد و از میان مؤمنین کسانی را برای دخیل شدن در این رسالت و مأموریت انتخاب می‌کند که درگیر زرق و برق دنیا نشده باشند.

سخنرانی استاد رائفی‌پور

موضوع: تفسیری بر دعای ندبه (جلسه پنجم)

خلاصه و چکیده سخنرانی استاد رائفی‌پور، تیر ۱۴۰۱ تهران

تهیه شده در واحد مهدویت مؤسسه مضاف، مهدیاران [@Mahdiaran](https://www.mahdiaran.com)